

TYPY ZARZĄDZANIA W KOŚCIELE

Nie ulega wątpliwości, że wczesny Kościół miał pewną strukturę. Już na samym początku znana była przybliżona liczba wierzących w danym zgromadzeniu:

Dz.Ap. 2:41

41. Ci więc, którzy przyjęli słowo jego, zostali ochrzczeni i pozyskanych zostało owego dnia około trzech tysięcy dusz.(BW)

Dz.Ap. 4:4

4. Wielu zaś z tych, którzy słyszeli tę mowę, uwierzyło, a liczba mężów wzrosła do około pięciu tysięcy.(BW)

Przy takiej liczbie ludzi nastąpiła potrzeba powołania pomocników apostołów:

Dz.Ap. 6:1-7

1. A w owym czasie, gdy liczba uczniów wzrastała, wszczęło się szemranie hellenistów przeciwko Żydom, że zaniechano ich wdowy przy codziennym usługiwaniu. 2. Wtedy dwunastu, zwoławszy wszystkich uczniów, rzekło: Nie jest rzeczą słuszną, żebyśmy zaniechali słowo Boże, a usługiwali przy stołach. 3. Upatrzcie tedy, bracia, spośród siebie siedmiu mężów, cieszących się zaufaniem, pełnych Ducha Świętego i mądrości, a ustanowimy ich, aby się zajęli tą sprawą; 4. My zaś pilnować będziemy modlitwy i służby Słowa. 5. I podobał się ten wniosek całemu zgromadzeniu, i wybrali Szczepana, męża pełnego wiary i Ducha Świętego, i Filipa, i Prochora, i Nikanora, i Tymona, i Parmena, i Mikołaja, prozelitę z Antiochii; 6. Tych stawili przed apostołami, którzy pomodlili się i włożyli na nich ręce. 7. A Słowo Boże rosło i poczet uczniów w Jerozolimie bardzo się pomnażał, także znaczna liczba kapłanów przyjmowała wiarę. (BW)

Na początku działania Kościoła trzeba było zorganizować pomoc ubogim i nieprzystosowanym społecznie:

Dz.Ap. 4:32-37

32. A u tych wszystkich wierzących było jedno serce i jedna dusza i nikt z nich nie nazywał swoim tego, co posiadał, ale wszystko mieli wspólne. 33. Apostołowie zaś składali z wielką mocą świadectwo o zmartwychwstaniu Pana Jezusa, a wielka łaska spoczywała na nich wszystkich. 34. Nie było też między nimi nikogo, który by cierpiał niedostatek, ci bowiem, którzy posiadali ziemię albo domy, sprzedając je, przynosili pieniądze uzyskane ze sprzedaży 35. I kładli u stóp apostołów; i wydzielano każdemu, ile komu było potrzeba. 36. I tak, Józef, nazwany przez apostołów Barnabą, co się wykłada Syn Pocieszenia, lewita, rodem z Cypru, 37. Sprzedał rolę, którą posiadał, przyniósł pieniądze i złożył u stóp apostołów. (BW)

Zarządzanie zborom spoczywało w rękach starszych (Paweł podczas swej pierwszej podróży misyjnej wyznaczał starszych w nowopowstających kościołach):

Dz.Ap. 11:29-30

29. Wówczas uczniowie postanowili posłać, każdy według możliwości, doraźną pomoc braciom, którzy mieszkali w Judei;30. Co też uczynili, przestawszy ją starszym przez Barnabę i Saula.(BW)

Dz.Ap. 14:23

23. A gdy przez wkładanie rąk wyznaczyli im w każdym zborze starszych, wśród modlitw i postów poruczyli ich Panu, w którego uwierzyli.(BW)

W dzisiejszych kościołach jest wiele poglądów na temat tego jak powinny być one zarządzane i jaką powinny mieć strukturę. Poniżej chciałbym przedstawić najpopularniejsze z poglądów:

1. ORGANIZACJA ZMINIMALIZOWANA

a) Cechy organizacji zminimalizowanej

Są to grupy ograniczające organizację do minimum – prowadzone są na ogół przez małe grono starszych, kładą nacisk na doświadczanie darów duchowych przez wszystkich członków zboru.

b) Uwagi dotyczące organizacji zminimalizowanej

Grupy takie nie są całkowicie pozbawione organizacji. Skłaniają się ku federalnemu systemowi zarządzania. Najczęściej są to wspólnoty oparte na darach, gdzie każdy ma wpływ na kierunek w jakim wspólnota się porusza, jednak w praktyce zawsze ktoś jest tam liderem.

Taki rodzaj zarządzania funkcjonuje nie tylko w małych grupach, może się sprawdzać także w grupach dużych. Zwolennikami takiego zarządzania są m.in. niektóre grupy kwakrów i braci z Plymouth.

2. ORGANIZACJA NARODOŚCIOWA

a) cechy organizacji narodowościowej

Kościół narodowy to grupa kościołów podlegająca głowie państwa albo działająca w ramach zakreślonych przez państwo. W ramach takiej organizacji państwo posiada prawo angażowania się w sprawy Kościoła i sprawowania nad nim kontroli. Państwo może pozwolić lub zabronić np. by obok kościoła narodowego istniały tzw. kościoły wolne. Państwo może, choć nie musi zwoływać rady kościołów czy synody, może, ale nie musi zbierać dziesięcinę (lub podatek kościelny) w celu wspierania poszczególnych kościołów itp. Jakkolwiek państwo jest zaangażowane w kościół narodowy, to zawsze istnieje pomiędzy nimi formalna więź stanowiąca podstawę zarządzania kościołem. Przykładami takich kościołów jest Kościół Anglikański w Anglii oraz Kościół Luterański w Niemczech.

b) Kościoły narodowościowe a Pismo Święte.

- Pismo Święte przemawia za oddzieleniem kościoła od państwa.
Mat. 22:21
21. Powiadają: Cesarza. Wtedy mówi do nich: Oddawajcie więc, co jest cesarskiego, cesarzowi, a co Bożego, Bogu.(BW)
Chrystus rozróżnia tu dwie sfery odpowiedzialności swoich naśladowców (wobec Boga i wobec władzy świeckiej)
- Biblia mówi o odpowiedzialności chrześcijanina wobec państwa.
Rzym. 13:1-7
1. Każdy człowiek niech się poddaje władzom zwierzchnim; bo nie ma władzy, jak tylko od Boga, a te, które są, przez Boga są ustanowione. 2. Przeto kto się przeciwstawia władzy, przeciwstawia się Bożemu postanowieniu; a ci, którzy się przeciwstawiają, sami na siebie potępienie ściągają. 3. Rządzący bowiem nie są postrachem dla tych, którzy pełnią dobre uczynki, lecz dla tych, którzy pełnią złe. Chcesz się nie bać władz? Czyń dobrze, a będziesz miał od niej pochwałę; 4. Jest ona bowiem na służbie u Boga, tobie ku dobremu. Ale jeśli czynisz źle, bój się, bo nie na próżno miecz nosi, wszak jest sługą Boga, który odpłaca w gniewie temu, co czyni źle. 5. Przeto trzeba jej się poddawać, nie tylko z obawy przed gniewem, lecz także ze względu na sumienie. 6. Dlatego też i podatki płacicie, gdyż są sługami Bożymi po to, aby tego właśnie strzegli. 7. Oddawajcie każdemu to, co mu się należy; komu podatek, podatek; komu cło, cło; komu bojaźń, bojaźń; komu cześć, cześć.(BW)
1 Piotr. 2:13-17
13. Bądźcie poddani wszelkiemu ludzkiemu porządkowi ze względu na Pana, czy to królowi jako najwyższemu władcy, 14. Czy to namiestnikom, jako przezeń wysyłanym dla karania złoczyńców, a udzielania pochwały tym, którzy dobrze czynią. 15. Albowiem taka jest wola Boża, abyście dobrze czyniąc, zamykali usta niewiedzy ludzi głupich. 16. Jako wolni, a nie jako ci, którzy wolności używają za osłonę zła, lecz jako słudzy Boga. 17. Wszystkich szanujcie, braci miłujcie, Boga się bójcie, króla czcijcie.(BW)
Tyt. 3:1
1. Przypominaj im, aby zwierzchnościom i władzom poddani i posłuszni byli, gotowi do wszelkiego dobrego uczynku, (BW)
- Ale Biblia jednocześnie daje przykład cywilnego nieposłuszeństwa, gdy pojawia się konflikt pomiędzy tymi dwoma strefami, w których państwo dąży do pogwałcenia prawd Bożych.
Dz.Ap. 5:29
29. Piotr zaś i apostołowie odpowiadając, rzekli: Trzeba bardziej słuchać Boga niż ludzi.(BW)
Daniela 3 i 6
- Angażowanie się państwa w sprawy kościelne nie znajduje potwierdzenia w Nowym Testamencie, jest mu całkowicie obce.

1 Kor. 5:1-2

1. Słyszysz się powszechnie o wszeteczeństwie między wami i to takim wszeteczeństwie, jakiego nie ma nawet między poganami, mianowicie, że ktoś żyje z żoną ojca swego. 2. A wyście wzbili się w pychę, zamiast się raczej zasmucić i wykluczyć spośród siebie tego, kto takiego uczynku się dopuścił.(BW)

2 Tes. 3:11-15

11. Albowiem dochodzą nas słuchy, że niektórzy pomiędzy wami postępują nieporządnie: nic nie robią, a zajmują się tylko niepotrzebnymi rzeczami, 12. Tym też nakazujemy i napominamy ich przez Pana Jezusa Chrystusa, aby w cichości pracowali i własny chleb jedli. 13. A wy, bracia, nie ustawajcie czynić dobrze. 14. A jeśli ktoś jest nieposłuszny słowu naszemu, w tym liście wypowiedzianemu, baczcie na niego i nie przestawajcie z nim, aby się zawstydził; 15. Nie uważajcie go jednak za nieprzyjaciela, lecz napominajcie jako brata.(BW)

Mat. 18:17

17. A jeśli by ich nie usłuchał, powiedz zborowi; a jeśli by zboru nie usłuchał, niech będzie dla ciebie jak poganin i celnik.(BW)

Jeśli Kościół narodowy byłby biblijnym rodzajem organizacji, wówczas ostateczne rozwiązanie konfliktu (np.: Mat. 18:17) musiałyby nastąpić przed władzami świeckimi, jednak instancją rozpatrującą problemy w Nowym Testamencie jest Kościół.

3. ORGANIZACJA HIERARCHICZNA

a) Cechy organizacji hierarchicznej

W systemie hierarchicznym władza sprawowana jest przez duchownych przy jednoczesnym podporządkowaniu się duchownych niższego szczebla duchownym wyższego szczebla. W systemie metodystycznym władza w hierarchii jest stosunkowo luźna, natomiast u rzymskich katolików władza w hierarchii jest całkowita i na zasadzie piramidy kończy się na osobie papieża. W kościele anglikańskim widoczne są zasady hierarchicznej jak i narodowej formy zarządzania.

b) Hierarchia a Pismo Święte

Wyznawcy takiej formy zarządzania uzasadnienie do swej struktury władzy znajdują w:

- Prymacie apostołów, szczególnie Piotra
- Nieprzerwanej linii sukcesyjnej począwszy od apostołów aż do czasów obecnych
  - Faktem jest, że apostołowie stanowili fundament Kościoła
Efez. 2:20
20. Zbudowani na fundamentie apostołów i proroków, którego kamieniem węgielnym jest sam Chrystus Jezus,(BW)
  - a Piotr odgrywał w tym gronie rolę wybitną, choć nie główną
Gal. 2:11
11. A gdy przyszedł Kefas do Antiochii, przeciwstawiłem mu się otwarcie, bo też okazał się winnym.(BW)
  - to jednak apostołat zniknął wraz z końcem pierwszego wieku i w związku z tym nie można mówić o jakiegokolwiek nieprzerwanej sukcesji biskupów aż do dzisiejszych czasów.

Istnieje pewien uzasadniony aspekt sukcesji apostołowskiej: polega na przekazywaniu nauki apostołów każdemu następnemu pokoleniu – chodzi zatem o sukcesję doktryny, a nie urzędu.

2 Tym. 2:2

2. A co słyszałeś ode mnie wobec wielu świadków, to przekaz ludzom godnym zaufania, którzy będą zdolni i innych nauczać.(BW)

4. ORGANIZACJA KONGREGACJONALNA

a) Cechy organizacji kongregacyjnej

- Władza – ostateczna władza w kościele spoczywa w rękach samych jego członków. Władza spoczywa na całym zborze, jednak nie oznacza to, że nad każdą decyzją głosuje cały kościół. Odpowiedzialność spoczywa na pastorach i liderach, choć podobnie jak pozostali członkowie zboru, posiadają oni tylko jeden głos. Odpowiedzialność zborowników za kościół jest istotna, ale zborownicy nie mogą być odpowiedzialni za wszystko – na pewno są odpowiedzialni za to do czego ich Bóg powołał. Rozważmy taki przykład: Każdy pełnoletni obywatel kraju może głosować, ale nie każdy może zostać prezydentem – musiałby osiągnąć określony wiek, urodzić się w kraju w którym kandyduje itp. Mamy ustrój demokratyczny, ale są też pewne ograniczenia.
- Autonomia – każdy zbór jest autonomiczną jednostką, ponad którą nie stoi żaden człowiek ani organizacja.
- Przywództwo – w wybór liderów zaangażowany jest cały zbór. Tu jako przykład może posłużyć nam parlament, gdzie wszyscy głosują, mają jeden głos i tak podejmowane są decyzje. Spośród siebie wybierają np.: marszałka, który utrzymuje tam porządek, kieruje pracami całego parlamentu, a parlamentarzyści poddają się jego autorytetowi.
- Więzy międzykościelne – kongregacjonalizm nie oznacza, że skoro poszczególne zbory są autonomiczne, to nic nie łączy ich z innymi zborami.

b) Kongregacjonalizm a Pismo Święte

- Władza – ja osobiście wierzę, że w kościołach jest teokracja, a nie demokracja – to Bóg sprawuje niepodzielną władzę. Głosowanie w wielu kluczowych sprawach przez cały zbór powoduje, że decyzję w sprawach Bożych podejmują osoby, które mogą być niedojrzałe i cielesne.
- Autonomia lokalna – wprowadzie apostołowie sprawowali w kościele władzę szerszą niż tylko nad zborom lokalnym, to jednak Nowy Testament wyraźnie zaznacza, że nie sprawowali jej ani starsi ani diakoni. Dlatego też dziś, skoro nie ma apostołów, możemy stwierdzić, że kościoły lokalne są autonomiczne.
- Przywództwo – zbór był zaangażowany w wiele spraw dotyczących jego życia, jednak nie był zaangażowany we wszystko. Np.: liderzy byli wyznaczani przez apostołów, a nie wybierani w głosowaniu zboru.

Dz.Ap. 14:23

23. A gdy przez wkładanie rąk wyznaczili im w każdym zborze starszych, wśród modlitw i postów poruczyli ich Panu, w którego uwierzyli.(BW)

Tyt. 1:5

5. Pozostawiłem cię na Krecie w tym celu, abyś uporządkował to, co pozostało do zrobienia, i ustanowił po miastach starszych, jak ci nakazałem.(BW)

Z kolei wybór pierwszych diakonów w *Dz. Ap. 6* jest przykładem harmonii pomiędzy apostołami, którzy poprosili zbór o dokonanie wyboru, a zborom, który przedłożył swój wybór apostołom w celu zatwierdzenia. Zawsze jest ktoś, kto wkłada ręce na przywódcę. To mówi nam także o tym, że zbór nie posiadał władzy ostatecznej; to apostołowie ostatecznie zatwierdzali osoby do służby (prawdopodobnie gdyby zbór wybrał kogoś nieakceptowanego przez apostołów, to wówczas nie pozwolono by mu służyć).

W organizacji kongregacyjnej pastora czy liderów może odwołać zgromadzenie, któremu może np.: nie podobać się, że pastor głosi pełną Radę Bożą z przekonaniami, które nie pasują do stylu życia większości zgromadzenia.

- Odpowiedzialność – nie spoczywa ona tylko na pastorach i liderach, każdy wierzący jest odpowiedzialny za to co Bóg mu powierzył. Wiele fragmentów nakazuje czynienie pewnych rzeczy całemu zborowi.

Mat. 28:19-20

19. Idźcie tedy i czyncie uczniami wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego, 20. Ucząc je przestrzegać wszystkiego, co wam przykazałem. A oto Ja jestem z wami po wszystkie dni aż do skończenia świata.(BW)

1 Kor. 11:2,20

2. A chwałę was, bracia, za to, że we wszystkim o mnie pamiętacie i że trzymacie się pouczeń, jakie wam przekazałem.

20. Wy tedy, gdy się schodzicie w zborze, nie spożywacie w sposób należyty Wieczerzy Pańskiej;(BW)

5. ORGANIZACJA FEDERALNA

a) Istota organizacji federalnej

„Federalizm – jednostka poddaje swą suwerenność władzy centralnej przy jednoczesnym zachowaniu pewnego jej zakresu dla siebie”

System Federalny oznacza, że poszczególni członkowie udzielają pewnej władzy swoim liderom, a w przypadku struktury denominacyjnej oznacza to również, że poszczególne zbory rezygnują z pewnego zakresu swojej autonomii na rzecz wyższej, zorganizowanej struktury.

Wśród kościołów ustrój federalny posiadają zbory presbiteriańskie i reformowane oraz część zborów niezależnych.

b) federalizm a Pismo Święte

- Przywództwo – władza spoczywa na przywódcach, a nie na członkach zboru. Oczywiście, przywództwo nie oznacza dyktatury – jest to przywództwo, któremu winni poddać się członkowie zboru.
- Wyznaczanie i wybory – liderzy są wyznaczani, a nie wybierani przez zgromadzenie. Apostołowie - Dz.Ap. 14:23;
Złeczone Tytusowi - Tyt. 1:5
- Odpowiedzialność – odpowiedzialność spoczywa na zborze; niemniej jednak to przywódcy pouczali zbór, jeśli chodzi o konkrety podejmowanych przezeń decyzji
1 Kor. 5:1-5
1. Słyszysz się powszechnie o wszeteczeństwie między wami i to takim wszeteczeństwie, jakiego nie ma nawet między poganami, mianowicie, że ktoś żyje z żoną ojca swego. 2. A wyście wzbili się w pychę, zamiast się raczej zasmucić i wykluczyć spośród siebie tego, kto takiego uczynku się dopuścił. 3. Lecz ja, choć nieobecny ciałem, ale obecny duchem, już osądziłem tego, który to uczynił, tak jak bym był obecny: 4. Gdy się zgromadzicie w imieniu Pana naszego, Jezusa Chrystusa, wy i duch mój z mocą Pana naszego, Jezusa, 5. Oddajcie takiego szatanowi na zatracenie ciała, aby duch był zbawiony w dzień Pański.(BW)
1 Tym. 5:20
20. Tych, którzy grzeszą, strofuj wobec wszystkich, aby też inni się bali.(BW)
- Ordynacja – znakiem namaszczenia/ordynacji jest nałożenie rąk przez starszych zboru
1 Tym. 4:14
14. Nie zaniedbuj daru łaski, który masz, a który został ci udzielony na podstawie prorockiego orzeczenia przez włożenie rąk starszych.(BW)

6. ORGANIZACJA KONGREGACJONALNO – FEDERALNA

Organizacja taka jest swojego rodzaju stopieniem kongregacjonalizmu z federalizmem, przedstawicielem takiej organizacji jest Kościół Misja Łaski i wiele niezależnych kościołów.

Taka organizacja jest złotym środkiem, ponieważ zbyt wiele federalizmu prowadzi do powstania mocnego ośrodka władzy stojącego ponad wszystkim. W takim przypadku – jak uczy historia – gdy przywództwo denominacji lub zboru popadnie w błędne doktryny, wtedy bardzo trudno jest rozliczyć taką „superstrukturę” (o ile jest to w ogóle możliwe) – co w konsekwencji może prowadzić do ogromnego zniszczenia.

Z drugiej strony zbyt wiele kongregacjonalizmu zamyka zbór na korzyści wynikające z daru przywództwa. Daje niedojrzałym i cielesnym wierzącym takie same prawo do decydowania o sprawach zboru jak dojrzałym, duchowym i doświadczonym jego członkom. W skrajnych przypadkach może niszczyć kościoły, w których głos Ducha Świętego jest zagłuszony przez cielesnych wierzących.

- Przywództwo – władza spoczywa na przywódcach, nie na wszystkich członkach. Zasada: każdy pastor ma swojego pastora/pastorów przed którymi jest odpowiedzialny. Gdy z przywódcą dzieje się coś nie tak, to nie kościół „sprząta”, lecz pastor tego pastora, lub osoby, przed którymi jest on odpowiedzialny. W Nowym Testamencie widzimy, że to np. Jan i Paweł robili „porządki” gdy coś było nie tak, a nie kościoły lokalne. Także widzimy, że Paweł pouczał Tymoteusza, a nie jego kościół.

Hebr. 13:17

17. Bądźcie posłuszni przewodnikom waszym i bądźcie im ulegli; oni to bowiem czuwają nad duszami waszymi i zdadzą z tego sprawę; niechże to czynią z radością, a nie ze wzdychaniem, gdyż to wyszłoby wam na szkodę.(BW)

Biblia nawołuje do tego, by członkowie kościoła byli podporządkowani przywódcom .

- Autonomia lokalna – każdy zbór jest autonomiczną jednostką, ponad którą nie stoi żadna organizacja. Efez był pod Pawłem, a nie pod Antiochią mimo iż Paweł wyszedł z Antiochi. Jednakże wskazane jest by każdy kościół był afiliowany z innymi kościołami, by miał miejsce, gdzie np. Pastor będzie mógł się budować wraz z innymi sługami Bożymi, gdzie będzie można wymieniać się doświadczeniami. Miejsce, gdzie są przywódcy przed którymi liderzy są odpowiedzialni m.inn. za zachowanie czystości doktryny. To nazywam:
- Wiąż między kościołami – istnieje społeczność i duchowa więź pomiędzy kościołami – w ten sposób są przed sobą odpowiedzialne, mogą się budować, zachęcać i wspierać w pracy dla Pana. Kościoły nie są sobie podległe, nie tworzą hierarchii, lecz są sobie równe.
- Wyznaczanie i wybory – liderzy są wyznaczani, a nie wybierani przez zgromadzenie. *Dz.Ap. 14:23; Tyt. 1:5*

Liderzy są wyznaczani, natomiast zgromadzenie podporządkowuje się im dobrowolnie. Jeśli wyjeżdżasz i zakładasz kościół, to jesteś odpowiedzialny za wyznaczenie swojego następcy; jeśli prowadzisz służbę, to ty wyznaczasz swoich pracowników (nie wybiera ich tobie zgromadzenie – to ty jesteś odpowiedzialny za tą służbę)

Pastor Schaller powiedział: nasz Kościół działa na zasadzie podania ręki; wszystko jest dobrowolne. Jeżeli chcesz być częścią GGWO to są zasady i doktryny, którym dobrowolnie podlegasz i są po to, by cię chronić (tak jak przepisy ruchu drogowego, których przestrzeganie może uchronić cię przed wypadkiem).

Myślę, że można podsumować ten rozdział stwierdzeniem: Nie ma jednej, idealnej formy zarządzania. Przecież kościołem kierują ludzie, którzy są grzesznikami zbawionymi dzięki łasce Bożej. Jeżeli Kościół nie jest zdrowy, to żadna forma zarządzania nie będzie działać.